

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

42. An appellationes, quæ dicuntur tuitiuae, rectè à iudicibus laicis in
causis Ecclesiasticis concedantur? Ex p. 1. tr. 2. res. 103. aliàs 102.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

De Immunit. Eccles. Resol. XXXIX. 123

Mexiam in leg. Regia Tolosi de los terminos in 2. fundam. part. 2. num. 47. Velasco conf. 100. & hanc sententiam tenent etiam DD. Itali, vt Fufcus de vifit. lib. 2. cap. 23. num. 5. & ex Dominicanorum familia Michael Zanardus in directorio Theol. par. 3. c. 31. fol. mibi 197. vbi ait, Iudex Ecclesiasticus potest apud Principem laicum denunciari, si alicui etiam subdito violentiam inferat, in quo casu potest Princeps laicus reprimere vim cuiuscumque factam.

2. Sed his non obstantibus non est recedendum à negatiua sententia Theologorum, quos in dicta res. sol. adduxi, nec valet dicere, quod licet vim vi repellere, & competat Regibus liberare vi oppressos de manu calumniatoris. Ergo, &c. nam respondeo licitum esse vim vi repellere, quando vis est clara, & manifesta, nam si est dubia, semper pro Superiore præsumendum est. Ergo in casu nostro iniustam vim inferit Prælato Ecclesiastico iudex laicus, priuando illum iure suo, quod habet in casu dubio. Quod autem vis in nostro casu sit dubia, patet ex ipso facto, nam iudex secularis examinat, an facta sit vis, necne. Ergo non supponit certam, & euentem violentiam; ceteras rationes videbis nouissime apud Bonaciam in expositione Bullæ Cœnæ tom. 3. disp. 1. q. 15. punct. 4. §. 4. qui respondet ad omnia argumenta; quæ adducit Ceuallos in tract. de cognit. per viam violentiæ, & Salgado de protectione Regia. Ex his inferunt contra Portel, & Hieronymum Rodriguez in compendio questionum regularium resol. 10. num. 14. incurtere in excommunicationem Bullæ Cœnæ Religiosum recurrentem ad Regem, Proregem, vel Gubernatorem, vt vim sibi illatam à suo Superiore tantum tollat: vt faciat iudex alios Superiores assignare pro sola vi tollenda.

RESOL. XXXIX.

An aliquis Princeps habeat à Pontifice priuilegium in causis violentiæ arcenda: Ex part. 3. tract. 1. Ref. 64.

§. 1. Hoc priuilegium habere Regem nostrum Hispaniarum docet Bañez in 2. 2. q. 67. art. 1. Iulius Clarus lib. 5. d. vlt. q. 36. num. 26. Menochius de reuocanda possessione remed. 3. num. 354. & Cardinalis Bellarminus in tract. de Summo Pontifice contra Berclaium cap. 35. col. 7. ver. addebat, & Suarez de immunit. lib. 4. cap. 34. num. 43.

2. Sed nouissime Ceuallos tract. de cognitione per viam violentiæ gloss. 6. asserit Regem Hispaniarum non habere tale priuilegium; sed ex alia ratione hoc efficere, ita pulchre obseruat Bonacina in Bull. Cœnæ tom. 3. disp. 1. q. 15. punct. 4. §. 1. n. 17. dum praxim tribunalis [de la fuerza] tueri, & à peccato, & censura excusare conatur, excusationis causam asserit, negando Regem Hispaniarum, vel ipsius ministros ac magistratus hoc facere ex priuilegio, vel ex consuetudine priuilegio innixa. Ita Bonac. vbi supra n. 3. asserit Principes priuilegium à Summo Pontifice habentes excusari ab excommunicatione Bullæ Cœnæ aduocando causas spirituales ad sua tribunalia, modo priuilegii formam seruent, & modo priuilegium reuocatum non sit, iuxta ea quæ ipse inferius docet.

RESOL. XL.

An aduocatio causarum spiritualium ad laica Tribunalia vetita sit, sub censura Bullæ Cœnæ, si causa aduocatur à iudicibus Sedis Apostolicae? Et quid dicendum, si iudices Ecclesiastici negligentes Tom. I X.

Int in huiusmodi causis cognoscendis: Ex part. 3. tr. 1. Ref. 55.

§. 1. Affirmatiuè respondet Alterius, & Vgolianus, quos citat, & sequitur Bonacina in Bull. Cœnæ tom. 3. disp. 1. q. 15. punct. 1. n. 7. quia Bulla, vtitur his verbis: ab auditoribus commissariis nostris aliisque iudicibus Ecclesiasticis; vbi notanda est illa particula, aliis, quæ est repetitiua, & relatiua similitum, ex cap. sedes, de rescript. & ex l. quidam relegatus, ff. de rebus dubiis.

2. Sed ego contrariam sententiam teneo; & puto dictam aduocationem veritam esse etiamsi causæ spirituales aduocentur ab aliis iudicibus Ecclesiasticis, & hanc sententiam tenent Filliucius tom. 1. tract. 16. cap. 10. n. 250. Soula in Bull. Cœnæ cap. 15. n. 1. Dutandus can. 14. q. 7. n. 1. & alij, & ad argumentum contrarium respondet illam particulam non semper esse repetitiuam similitum, vt patet in l. si fundum sub conditione, §. si libertus, ff. de legatis 1.

3. Notandum est etiam hinc obiter contra Courruuiam pract. qq. cap. 35. Menochium de recuper. possess. remedio 3. n. 356. Diaz in pract. crim. cap. 102. Ceuallos, & alios, aduocationem causarum spiritualium ad laica Tribunalia veritam esse, etiamsi iudices Ecclesiastici negligentes sint in huiusmodi causis cognoscendis, vide Reginald. tom. 1. lib. 9. cap. 22. n. 328. Martam de iuris, part. 4. cap. 146. Duarenum vbi sup. q. 8. n. 1. & alios communiter; nec valet dicere quod in cap. filius 16. q. 7. cap. si quis cum clerico 11. q. 1. cap. administratores, cap. Principes 23, quo conceditur reclamatio ad Principem in causa Ecclesiastica, nam respondeo per illos textus posse Principem laicum admonere Ecclesiasticum de iniquè administrata iustitia, non autem posse aduocare ad se causam Ecclesiasticam, vel dicere, vt ego alibi adnotauimus, illos rationes abrogatos esse in Bulla Cœnæ, & in cap. quæ sit de iudiciis.

Sup. hoc in fra in Ref. 59. & in aliis eius secundæ annot.

Alibi in Ref. nor. præteritæ & signanter in eius §. vlt.

RESOL. XLI.

Vtrum iudices laici aduocantes ad se causas Ecclesiasticas excusentur ex tolerantia Summi Pontificis: Ex part. 3. tract. 1. Ref. 66.

§. 1. Affirmatiuè respondet Coriolanus in Bull. Cœnæ ad finem, & alij quos citat Ceuallos in tract. de cognit. per viam violentiæ, glossa B. n. 42. 2. Sed nouissime contrariam sententiam docet Bonac. in Bull. Cœnæ tom. 3. disp. 1. q. 15. punct. 4. §. 1. n. 5. quia simplex tolerantia, saltem dum superior commode obtinere non potest, priuilegium non inducit, tum, quia nulla adeest tolerantia, cum Summi Pontifices in Bullis Cœnæ Domini excludant omnes prætextus. Vide Alterium de cens. lib. 5. disp. 15. c. 2. col. 5. ver. animaduertit. Duardum in Bull. Cœnæ tom. 15. q. 13. num. 11. Filliucium tom. 3. tract. 16. cap. 10. n. 256. & alios, quos ego alibi citam in tract. 1. de immunit. Eccles.

Sup. hoc supra in Ref. 2. prope finem, & in Ref. 10. & 11. §. Verit. & in Ref. 30. §. vlt. & in Ref. 37. §. Ad tertium. cursum ad medium, & infra in Ref. 159. breuiter in fine.

RESOL. XLII.

An appellationes, quæ dicuntur iustitiæ, rectè à iudicibus laicis in causis Ecclesiasticis concedantur: Ex part. 1. tract. 2. Ref. 103. aliis 102.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Humada l. 3. gloss. 4. sit. 13. p. 2. Azeuedus lib. 1. recop. tit. 6. l. 2. & latissime Pereira in tract. de man. reg. cap. 22. per tot. cum multis aliis.

L A 2. Sed 3

2. Sed cum hanc sententiam doceret etiam Vivaldus in prima editione Candelabri aurei in explicatione Bulla Cœna, fuit dictum Candelabrum propter multa suspensum, & prohibitum, & postea sine supradicta opinione, & multis aliis, denuo concessum, & typis excusum. Unde apparet, supradictam sententiam Romæ non esse receptam: & illam reprobare videtur Concilium Tridentinum in istis verbis; [Nefas autem sit sæculari cuilibet Magistratui, prohibere Ecclesiastico Iudici, ne quem excommunicet, aut mandare, ut latam excommunicationem reuocet, sub prætextu, quod contenta in præsentii decreto non sint obseruata, cum non ad sæculares, sed ad Ecclesiasticos hæc cognitio pertineat] Ita Conciliū in sess. 25. c. 3. de reform.

3. Quando verò, & quomodo concedantur supradictæ chartæ vel Appellationes tuitiæ, apparet ex illa Ordinatione regni Lusitaniæ, quam affert Pereira ubi supra sic asserens: [Iubemus, quod quando aliqua proferretur sententia à Iudice Ecclesiæ, contra clericum, vel contra laicum, qui sit suæ iurisdictionis, si ipse Clericus, vel laicus appellauerit ad Romanam Curiam, cū vel in eo casu, in quo appellare possit, & antequam appellationis tempus finiatur, implorauerit chartam, ne pendente appellatione contra ipsum procedatur, & ne capiatur, vel ab illo pœnæ exigantur excommunicatis impositæ: Volumus, ut eorum cuilibet dicta charta tuitiua concedatur, qua per scripturam publicam doceant, quod appellauerit, & suas appellationes prosequantur, quamuis nullatenus receptæ sint: ita enim ab antiquo fieri consuevit, ut tales chartæ tuitiæ per Senatores Palatii expedirentur.] Sic habet ordinatio Lusitaniæ. Die edū est tamen, dictas chartas, ut vocant, tuitiuas non esse concedendas, quia offendunt Ecclesiasticam libertatem: & in casu, in quo conceduntur supradictæ appellationes, potest Clericus, vel laicus oppressus recurrere pro remedio obtinendo ad Iudicem Ecclesiasticum competentem, ut Canones iubent; & non ad Iudices sæculares incompetentes, quod prohibent. Sed ad alia deueniamus.

RESOL. LXIII.

An privilegium cognoscendæ causæ Ecclesiasticæ concessum Principi laico reuocari possit, etiam si per consuetudinem immemorabilem tali privilegio innixam obseruatum fuerit?

Et an prædicta privilegia, si fuerint concessa in remunerationem, & in vim contractus, non sint reuocanda sine iusta causa?

Et aduocatur Imperatores, & alios Principes laicos non posse privilegia Ecclesiæ concessa reuocare. Ex part. 3. tract. 1. Ref. 57.

Supra contentis in hac Ref. supra in Resolut. 4. 6. 7. 8. 9. 12. 13. & infra in Resol. 333. §. 2.

§. 1. Videtur prima facie respondendum, quod non; nam Imperatores, alique Principes laici non possunt privilegia Ecclesiæ concessa reuocare, ut probat Panormitanus in c. super el. 2. de appellat. n. 4. Suarez de imm. lib. 4. c. 30. & alij. Ergo neque Papa reuocare potest privilegia Principibus concessa, par enim videtur ratio, ut æqualitas seruetur.

2. His tamen non obstantibus contrarium omnino asserendum est: dico igitur cum Bonacina in Bull. Cœn. 10. 3. disp. 1. q. 15. p. uncl. 4. §. 1. n. 6. privilegium Principibus concessum à Papa reuocari posse, etiam si per consuetudinem immemorabilem tali privilegio innixam obseruatum fuerit. Probat ut primò, quia privilegium subdito concessum, ut communis Doctorem fert opinio, reuocari potest. Sed privilegium con-

cessum Imperatori, vel Regi, est privilegium subdito concessum, cum Christus generaliter dixerit Petro, & consequenter eius successoribus. Pafce oues meas. Ergo &c. Probat ut secundò, quia huiusmodi privilegia sunt odiosa, ut potè libertati Ecclesiasticæ contraria. Ergo strictè explicanda sunt, ita ut concessa censeantur illo modo, quo libertati minus præiudicent, & consequenter reuocari possunt. Adde quòd hæc censenda est iurisdicctio delegata, quæ reuocari potest. Vide Suarez de imm. lib. 4. c. 34. n. 27. Tuschum tom. 5. ver. libertas Ecclesiastica, concl. 342. & alios.

3. Nota tamen supradicta privilegia si fuerint concessa in remunerationem & in vim contractus, non esse reuocanda sine iusta causa; verum iusta causa concurrente non solum potest, sed etiam tenetur aliquando reuocare, & à fortiori hoc verum erit, si Pontifex aliquid aliud in compensationem concedat. Ad argumentum verò superius adductum patet responsio ex dictis, vel neganda est frequentia, & suppono omnia bona Ecclesiastica iure diuino libera & immunia esse à potestate laica; cum autem privilegium Ecclesiæ concessum, ab eaque acceptatum inter bona Ecclesiæ connumeretur, sequitur Principem laicum non posse privilegium Ecclesiæ concessum reuocare; alioquin potestatem haberet super bona Ecclesiastica. Privilegium verò laicis concessum ab Ecclesiâ non fit liberum, & immune à potestate Ecclesiastica, & cōsequenter ab Ecclesiâ reuocari potest vide etiam DD. quos citauit alibi in tr. de imm. Eccles.

Sup. his supra in Ref. 7. & 13. & infra in Ref. 325. §. 7. ad mediu. &c.

Sup. hoc supra in §. 1. huius Ref. & in Ref. not. seq.

Atibi in Ref. quæ hic est supra 4.

RESOL. XLIV.

An index laicus consuetudinem inducens, de latria introducta viens contra libertatem Ecclesiasticam incidat in excommunicationem Bulla Cœna?

Et an dicti indices faculares incurrant in supradictam excommunicationem Bulla Cœna si sciant seruari statutum contra libertatem Ecclesiasticam, & non impediunt? Ex part. 3. tract. 1. Ref. 58.

§. 1. Non incurrit in censuram Bullæ, sed in censuram latam in cap. nouerit. de sent. excomm. putat Suarez de cens. disp. 21. sect. 2. n. 86. Durandus in Bull. Cœn. can. 15. q. 13. n. 4. Reginaldus tom. 1. lib. 9. c. 23. n. 361. Filliucius tom. 1. tract. 16. c. 10. n. 268. & alij, quia Bulla loquitur de statutis, & decretis, non autem de consuetudinibus. Ergo, &c.

Quærit non plene supra hoc, lege tamè infra ex Ref. 326. doctrinam §. 5. Procedit & signat in fine dicti §. & alterius Ref. eius notat.

2. Verum non desunt Doctores asserentes iudices laicos in tali casu incidere in censuram Bullæ Cœnæ & ita docet Sayrus de cens. lib. 3. c. 19. n. 10. Sousa c. 16. disp. 80. n. 6. Goniolanus, & alij, vnde videant ministri laicalis iurisdictionis, quid faciant.

3. Nota etiam hic obiter quòd Nauartus c. 27. n. 119. & Reginaldus tom. 1. lib. 9. cap. 23. n. 364. sub finem, & n. 359 sub finem, tenent quòd iudices laici incurrit in excommunicationem Bullæ, si sciant seruari statutum contra libertatem Ecclesiasticam, & non impediunt, licet aliqui Doctores contrarium sentiant quia censura lata ob posituam actionem, non incurritur ob omissionem.

RESOL. XLV.

An index laicus excusetur ab excommunicatione Bulla Cœna contra ipsius transgressores lata prætextu, quòd non sit in sua Prouincia acceptata?

Et an Episcopi satisfaciunt publicando Bullam Cœna in ciuitate, in qua degunt, vel teneantur etiam extra Urbem in Ecclesiis sua iurisdictionis publicare saltem per alios?

Et